

ТЕХНІЧНЕ ПЕРЕОЗБРОЄННЯ ВИРОБНИЦТВА ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВА

УДК 658.589

Павлюк К. В., студентка 4 курсу
ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Анотація. Розглянуто сутність та особливості технічного переозброєння згідно чинного законодавства. Досліджено основні принципи та етапи проведення технічного переозброєння. Визначено переваги технічного переозброєння як метода оновлення основних засобів. Обґрунтовано необхідність технічного переозброєння підприємств для підвищення ефективності функціонування.

Ключові слова: технічне переозброєння, основні засоби, техніко-технологічна база, ефективність, виробництво.

Abstract. The essence and features of technical re-equipment according to the current legislation are considered. The basic principles and stages of carrying out of technical re-equipment are investigated. The advantages of technical re-equipment as a method of updating fixed assets are determined. The necessity of technical re-equipment of enterprises for increase of efficiency of functioning is substantiated.

Key words: technical re-equipment, fixed assets, technical and technological base, efficiency, production.

Ефективність діяльності підприємства, як і будь-якої системи, залежить від ефективності діяльності його окремих елементів. Для виробничих підприємств однією з найважливіших складових, що безпосередньо впливає на його потенціал, є саме виробнича складова. Досі багато вітчизняних підприємств використовують у виробничій діяльності застаріле та морально зношене обладнання, хоча продукція, що виготовляється таким чином, не може бути конкурентоздатною. Тому проблема, що стосується планування та управління технічним переозброєнням виробництва, сьогодні набуває особливої актуальності.

Дослідженнями з проведення технічного переозброєння на підприємстві та його реалізації займалися багато вчених, зокрема, Шляга О. В. [1], Карєба М. І. [2], Мельник Л. Г. [3], Данилюк В. О. [4], Морщенок Т. С. [5], Біліченко В. В. [6], Маляревський Ю. Д. [7]. Незважаючи на велику кількість праць, присвячених цій темі, існують певні аспекти, що потребують висвітлення. Технічне переозброєння часто

розглядається лише в виробничій площині, без аналізу його впливу на ефективність функціонування в рамках стратегічного управління.

Метою статті є наукове обґрунтування необхідності здійснення технічного переозброєння як однієї з форм оновлення основних засобів, що сприятиме підвищенню ефективності господарювання підприємств та досягненню стійких конкурентних позицій на ринку.

Одним з невід'ємних чинників розвитку потенціалу підприємства є постійний розвиток його основних засобів. Існує декілька видів відтворення основних засобів: просте, розширене та звужене. Одним з найпоширеніших методів інтенсивного відтворення основних засобів сьогодні є технічне переозброєння виробництва [1].

До технічного переозброєння діючих підприємств відноситься комплекс заходів щодо підвищення техніко-економічного рівня окремих виробництв, цехів та ділянок на основі впровадження передової техніки та технології, механізації й автоматизації виробництва, модернізації та заміни застарілого устаткування новим, більш продуктивним [2].

Технічне переозброєння підприємств здійснюється, як правило, без розширення виробничих площ за проектами і кошторисами на об'єкти, що розробляються на основі техніко-економічного обґрунтування.

Метою технічного переозброєння діючих підприємств є повна інтенсифікація виробництва, збільшення виробничих потужностей, зростання випуску продукції і поліпшення її якості [3, с. 55].

Залежно від масштабів оновлення активної частини основних виробничих засобів в економічній літературі виділяють такі види технічного переозброєння [4]:

1. Мале технічне переозброєння – модернізація діючої техніки, заміна невеликої частини застарілого обладнання, у виробництво впроваджується невелика кількість нового обладнання.

2. Середнє технічне переозброєння – механізація й автоматизація процесу виробництва, впроваджується прогресивне обладнання, замінюються групи фізично і морально застарілого обладнання.

3. Повне технічне переозброєння – комплексне оновлення переважної частини парку обладнання, що, звичайно, зумовлюється

високою фізичною і моральною зношеністю обладнання або переходом на принципово нову технологію виготовлення продукції.

Процес технічного переозброєння має чітко відповідати стратегічним цілям підприємства та охоплювати сукупність заходів, спрямованих на підвищення виробничої потужності та вдосконалення організації виробництва. Принципи організації технічного переозброєння можна згрупувати за двома ознаками, що визначають організаційний аспект (принцип відповідності стратегічним цілям розвитку; принцип цілеспрямованості; принцип плановірності й неперервності) та сутність процесу технічного переозброєння (принцип інноваційної спрямованості; принцип системності; принцип перспективності) [5].

У процесі технічного переозброєння виникає необхідність часткового переобладнання виробничих площ, підведення комунікацій, поліпшення енергетичного постачання. Однак зміна пасивної частини основних фондів не повинна перевищувати 10 %. При розробці заходів повинно бути передбачене технічне переозброєння в обсязі не менше 40 % ліміту капітальних вкладень, виділених на виробниче будівництво.

Плани технічного переозброєння повинні складатися з таких розділів [6, с. 22]:

- 1) зведені техніко-економічні показники, які характеризують кінцеві цілі і результати технічного переозброєння;
- 2) заходи з технічного переозброєння;
- 3) потреба в матеріально-технічних ресурсах і устаткуванні;
- 4) обсяг будівельно-монтажних робіт;
- 5) розмір витрат капітальних вкладень.

На сучасному етапі розвитку економіки України технічне переозброєння виробництва стає надзвичайно актуальним для вітчизняних підприємств. Оскільки суб'єкти господарювання постійно знаходяться у стані конкурентної боротьби як на внутрішньому, так і на зовнішніх ринках, це змушує підприємців постійно оновлювати техніко-технологічно базу, аби технології, що використовуються, повністю відповідали потребам споживачів. В умовах обмеженого фінансування та проблем в банківсько-кредитній сфері технічне переозброєння стає найкращим варіантом для підприємців для оновлення основних засобів.

Таким чином, аналіз економічної літератури дозволив виявити певні переваги, які має технічне переозброєння перед екстенсивними методами оновлення основних засобів, зокрема, новим будівництвом та розширенням виробництва. До цих переваг відносяться [7, с. 40 – 41]:

- 1) більш економічне використання матеріальних, фінансових, трудових та інших ресурсів на одиницю виробничої потужності;
- 2) прискорення процесу впровадження нової техніки, що знаходить своє відображення у підвищенні окупності інвестицій;
- 3) економія часу також є перевагою технічного переозброєння у порівнянні з новим будівництвом і розширенням;
- 4) можливість уникнути розпилення матеріальних і трудових ресурсів, якими завжди супроводжується нове будівництво;
- 5) соціальні перевага – наявність трудового колективу діючого підприємства, що є дієвою, зацікавленою силою, засобом контролю за якістю і строками виконання робіт .

Отже, можна зробити висновок, що сьогодні, коли підприємствам необхідно постійно підтримувати конкурентоспроможність продукції, технології, що використовуються в виробництві, повинні відповідати всім потребам споживачів, що змінюються дуже швидко. Саме тому для сучасних підприємців актуальним стає питання розвитку та оновлення основних засобів. Одним з найефективніших методів оновлення основних засобів може стати технічне переозброєння виробництва, що сприяє переходу інноваційного, інтенсивного типу розвитку. Порівняно з іншими методами оновлення основних засобів, технічне переозброєння має ряд переваг, зокрема економічність, короткий період впровадження технологій та наявність вже існуючого трудового колективу підприємства. Тому технічне переозброєння виробництва може зіграти роль фактора підвищення загальної ефективності функціонування підприємства.

Таким чином, в статті проведено узагальнення теоретичних аспектів технічного переозброєння, виділено основні переваги цього методу оновлення основних засобів та обґрунтовано необхідність технічного переозброєння для підвищення ефективності функціонування підприємств. У подальших дослідженнях автор зосередить свою увагу на

формуванні стратегії технічного переозброєння промислових підприємств.

Література

1. Шляга О. В. Відтворення основних фондів підприємств: сутність, види, джерела [Електронний ресурс] / О. В. Шляга, Б. В. Масилюк // Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. – 2014. – Вип. 7. – С. 120-128.
2. Кареба М. І. Сутність і напрями технічного переозброєння аграрних підприємств на інноваційній основі / М. І. Кареба, С. В. Тараненко. // Вісник Харківського національного аграрного університету ім. В. В. Докучаєва. Серія: Економічні науки. – 2013. – № 7. – С. 93 – 98.
3. Мельник Л. Г. Економіка енергетики : підручник / За ред.: Л. Г. Мельника, І. М. Сотник. - Суми : Університетська книга, 2015. - 378 с.
4. Данилюк В. О. Сутність і порівняльна характеристика форм технічного розвитку підприємства / В. О. Данилюк // Стратегія розвитку України. Економіка, соціологія, право. – 2011. – № 2. – С. 45–51.
5. Морщенок Т. С. Технічне переозброєння виробництва як напрям інноваційного розвитку промислових підприємств / Т. С. Морщенок, Н. А. Шевченко // Вісник Запорізького національного університету. Серія Економічні науки. – Запоріжжя : Вид-во Запорізького національного університету, 2011. – № 3 (11). – С. 36–42.
6. Біліченко В. В. Виробничо-технічна база підприємства автомобільного транспорту / В. В. Біліченко, В. Л. Крещенецький, С. О. Романюк, Є. В. Смирнов. – Вінниця : ВНТУ, 2013. – 182 с.
7. Маляревський Ю. Д. Організаційно-економічне забезпечення технічного переозброєння промислових підприємств : монографія / Ю. Д. Маляревський, О. В. Фартушняк, Д. І. Цибулько. – Х. : ФОП Александрова К. М., 2016. – 256 с.

Автор

студентка 4 курсу факультету ЕіП

ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Науковий керівник,

к.е.н., доц.

К. В. Павлюк

Іпполітова І. Я.